

**ANALYSIS OF THE EXPERIENCE OF THE USE OF FORENSIC TECHNOLOGY
DURING THE INSPECTION OF THE SCENE IN THE EVENT OF THE DETECTION
OF A SELF-MADE EXPLOSIVE DEVICE**

**A. Yakovlev
O. Parfyo**

This article presents the features of explosive engineering support for the investigation of incidents involving improvised explosive devices, the comprehensive use of all effective technical and forensic means, which are in the arms of both domestic and foreign law enforcement agencies. Investigation of events related to explosive devices, separate areas of explosive engineering support for the investigation of incidents involving improvised explosive devices.

УДК 343.98

А. В. Коваленко
кандидат юридичних наук

*Луганський державний університет внутрішніх справ
ім. Е. О. Дідоренка*

**ТАКТИКА ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
ПОСЯГАНЬ НА ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЖУРНАЛІСТІВ**

Статтю присвячено дослідженню тактики огляду місця події під час розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів. Запропоновано рекомендації щодо дій слідчого на кожному етапі проведення названої слідчої (розшукової) дії. Перелічено об'єкти, які можуть бути відшукані в ході проведення огляду місця події під час розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів. Розглянуто особливості огляду трупу, визначено негативні обставини, встановлення яких при огляді може свідчити про намагання злочинця приховати злочин шляхом інсценування.

Сьогодні відомості про тактику окремих слідчих (розшукових) дій є важливою частиною більшості методик розслідування злочинів. 23,3 % із 366 опитаних нами слідчих НП України підтримують включення названого блоку інформації до складу методики розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів.

Однією з найскладніших слідчих (розшукових) дій під час розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів, на думку практиків (21,3 % респондентів), є огляд місця події. На початковому етапі розслідування названа процесуальна дія виступає основним засобом збирання доказів та отримання інформації про злочин. Її складність зумовлена особливостями досліджуваних посягань, зокрема місце події може збігатися з місцями проведення мітингів, територіями стихійних лих чи бойових дій; в ході огляду традиційно відшукуються специфічні предмети — знаряддя журналістської діяльності

тощо. Відтак, видається за доцільне дослідити особливості проведення огляду під час розслідування досліджуваних злочинів, та надати методичні рекомендації щодо проведення названої слідчої (розшукової) дії.

Тактиці огляду місця події увагу в своїх працях приділяли В. І. Алексєйчук, В. Т. Бачинський, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, В. К. Весельський, А. Г. Волеводз, А. Ф. Волобуєв, А. І. Дворкін, С. Ф. Денисюк, В. А. Журавель, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, В. О. Коновалова, Є. Д. Лук'янчиков, М. П. Молибога, О. В. Одерій, Е. О. Разумов, М. В. Салтєвський, К. О. Чаплінський, В. Ю. Шепітько, М. Г. Щєрбаковський та інші вчені. Названими науковцями були розроблені основні положення тактики огляду місця події, проте його особливості під час розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів на сьогодні ще не були висвітлені у спеціальній літературі.

Метою даної праці є розроблення рекомендацій з проведення огляду місця події під час розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів.

Огляд найчастіше є першою та невідкладною слідчою (розшуковою) дією, яка здійснюється в рамках досудового розслідування злочинів. Дану тезу можна підтвердити статистичними даними, які наводить К. О. Чаплінський. Так, у випадках, коли слідчий огляд проводився через 1 годину після повідомлення про злочин, сліди та інші речові докази виявлялися у 39 % оглядів, після 3 год з моменту вчинення злочину — у 31 %, упродовж 1 доби — у 22 %, а впродовж кількох діб — лише у 8 % оглядів [1, с. 24].

Наведені в науковій літературі визначення огляду у більшості випадків виокремлюють наступні його ознаки: це слідча (розшукова) дія, що полягає у безпосередньому сприйнятті слідчим, прокурором об'єктів з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення, а також слідів злочину та інших речових доказів [2, с. 275; 3, с. 272]. У спеціальній літературі прийнято виділяти підготовчий, робочий, та заключний етапи проведення огляду [4, с. 281; 5, с. 192].

Аналізуючи чинний КПК України, Є. Д. Лук'янчиков та Б. Є. Лук'янчиков за об'єктом виділяють огляди місця події, місцевості, приміщень, трупа, предметів (речей), та документів [6, с. 269]. В ході розслідування зазначеного різновиду злочинів, в першу чергу проводяться огляд місця події та огляд трупу. Місце події В. І. Алексєйчук, визначає як ділянку місцевості чи приміщення, де відбулася подія, що має ознаки злочину, або де виявлені її сліди, залишені в результаті дій злочинця або жертви у процесі вчинення злочину, готування до нього або приховання його наслідків [7, с. 16]. Як вірно зазначають А. В. Кофанов та співавтори, місце події, як правило, є відображенням певної події злочину [5, с. 197].

Специфіка підготовчого етапу огляду місця події залежить від обсягу інформації про злочин, наявного у слідчого перед проведенням огляду. Так, у випадку, коли слідчий готується до огляду місця виявлення невідомого трупу, рекомендації щодо підготовки такого огляду є найбільш загальними. До їх переліку можна віднести уточнення характеру події, вжиття заходів

щодо охорони місця події, визначення кола осіб, які братимуть участь в огляді тощо [2, с. 278–279].

Вважаємо за доцільне додати, що сучасні технічні засоби, у тому числі картографічні сервіси у мережі Інтернет, дозволяють оперативно отримати доступ до карти, а також супутникового зображення місцевості, на якій буде проводитися огляд. Рекомендуємо слідчим в рамках підготовчого етапу огляду, ознайомлюватися з такою інформацією з метою попереднього вивчення особливостей ландшафту території огляду, та, відповідно, правильного планування даної слідчої (розшукової) дії.

У випадку, коли слідчому відомо, що ним буде здійснюватися огляд місця посягання на життя та здоров'я журналіста, підготовчий етап такої слідчої (розшукової) дії набуває деяких особливостей. По-перше, якщо фізичний та психічний стан потерпілого дозволяє, його можна залучити до проведення огляду. У випадку отримання незначних ушкоджень, після надання медичної допомоги, потерпілий може залишатися на місці події до прибуття слідчого. При цьому слідчий має спланувати роль потерпілого в огляді та гарантувати його безпеку. По-друге, слідчому доцільно ознайомитися з переліком засобів та знарядь, що зазвичай використовуються під час здійснення професійної журналістської діяльності: чернетки, записи, зошити, листи, електронні носії з фото- відеозаписами, текстовими записами створені журналістом з приводу його професійної діяльності; макети готових журналістських матеріалів, а також будь — які матеріальні носії, що містять готовий (опублікований) результат журналістської діяльності тощо. Такі предмети або їх фрагменти можуть бути виявлені на місці події.

Більшість учених-криміналістів наголошують на важливості своєчасного та невідкладного проведення огляду місця події, що, з іншого боку, значно скорочує час на підготовку до слідчої (розшукової) дії. Своєчасність, як обов'язкова умова проведення огляду, на думку В. К. Весельського, має на меті забезпечення максимального збереження на момент огляду його об'єктів і, отже, досягнення високої результативності цієї слідчої (розшукової) дії [8, с. 153].

З такої позиції, видається цілком обґрунтованою думка С. О. Сафронова, щодо необхідності негайного виїзду на місце події при одержанні інформації про тілесне ушкодження, незалежно від відомостей про його ступінь. Науковець також зазначає, що у більшості випадків потерпілі спочатку викликають швидку допомогу, і лише згодом повідомляють правоохоронні органи про злочин, що було скоєно. Отже, слід враховувати ймовірність того, що першою на місце події прибуде бригада швидкої допомоги. У ході надання медичної допомоги може бути порушена матеріальна обстановка місця події, сліди злочину можуть бути знищені, або зміниться їх смислове значення. У кожному випадку доцільно застосувати всі можливі заходи для збереження обстановки події, попереджати і просити про це осіб, які повідомляють про злочин по телефону [9, с. 112]. Водночас, слід пам'ятати, що людина, її життя і здоров'я визнаються в Україні [10] та усьому світі [11] найбіль-

шими соціальними цінностями. Жодні заходи із збереження обстановки події не мають перешкоджати наданню медичної допомоги постраждалим особам.

Після прибуття на місце події слідчому необхідно переконатися, що здійснено заходи з охорони місця події, надано допомогу потерпілим, ліквідовано наслідки події, та, якщо необхідно, вжити додаткових заходів з охорони місця події та ліквідації шкідливих наслідків злочину [5, с. 192].

Відповідно до ч. 7 ст. 223 КПК України, слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незацікавлених осіб (понятих) для огляду трупа, в тому числі пов'язаного з ексгумацією, за винятком випадків застосування безперервного відеозапису ходу проведення відповідної слідчої (розшукової) дії. Підтримуємо позицію Р. Л. Степанюка та С. П. Лапти про те, що названі вимоги призводять до ускладнень на практиці з пошуком понятих, до невинуватених психологічних травм осіб, котрих залучають як понятих на огляд трупів, та жодним чином не сприяють забезпеченню законності в слідчій діяльності [12, с. 305]. Відтак, рекомендуємо слідчим забезпечувати застосування безперервного відеозапису огляду місця події та трупу під час розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів.

Ще одним важливим аспектом підготовки до проведення огляду місця події є залучення спеціаліста до участі у зазначеній слідчій (розшуковій дії). Як вказує В. В. Коваленко, слідчий повідомляє спеціалісту всю наявну в нього інформацію про подію, що сталася. На підставі її аналізу спеціаліст-криміналіст надає слідчому допомогу в визначенні науково-технічних засобів, що необхідні при огляді, перевіряє їх комплектність і готовність до роботи; рекомендує фахівців, участь яких може бути доцільною чи необхідною [13, с. 99]. Зазначена процедура знайшла відображення й у нормативній базі: відповідно до підп. 1 п. 1 Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події, перед виїздом для участі в ОМП спеціалісти, у тому числі спеціалізованої пересувної лабораторії, повинні отримати інформацію про подію, інші відомі обставини та підготувати необхідне технічне обладнання, пристрої та прилади [14].

До елементів робочого етапу огляду, вчені-криміналісти відносять оглядову, статичну та динамічну стадії [2, с. 280; 5, с. 194] або стадії загального та детального огляду [3, с. 280]. Обидва поділи відповідають один одному, відрізняючись лише ступенем деталізації та назвами. Для потреб дослідження особливостей робочого етапу огляду місця події посягань на життя та здоров'я журналістів, застосуємо перший з наведених, більш детальний поділ.

В ході оглядової стадії огляду місця події, слідчий визначає межі огляду, оптимальні методи його здійснення та проводить орієнтуючу та оглядову фотозйомку [2, с. 280]. Оскільки, значна частина посягань на життя та здоров'я журналістів вчиняється під час здійснення потерпілим професійної журналістської діяльності або у короткий проміжок часу після її завершення,

зокрема у місцях масового скупчення людей, сліди злочину можуть бути не-навмисно знищені або пошкоджені особами, які знаходяться на території огляду, як до приїзду слідчо-оперативної групи, так і під час огляду. Виходячи з цього, слідчому рекомендується одразу, після приїзду на місце та визначення меж огляду, організувати оточення оперативними співробітниками орієнтовної території огляду, видалити з неї сторонніх осіб. У випадках, коли оточення значної території ускладнено (наприклад, коли місце події збігається з місцем проведення мітингу, маніфестації або територією стихійного лиха, які висвітлювались потерпілим журналістом), доцільно шляхом поверхневого огляду виокремити квадрати (осередки скупчення слідів злочину) та організувати одночасний огляд таких квадратів учасниками слідчо-оперативної групи. Подібний підхід покликаний забезпечити швидкий та ефективний огляд обраних ділянок з метою збереження речової обстановки та фіксації матеріальних слідів.

Важливо паралельно з оглядом місця події доручити оперативним співробітникам відшукування та опитування очевидців посягання. Зазначена рекомендація є найбільш актуальною для випадків, коли огляд здійснюється у короткий проміжок часу після вчинення злочину. Відтак, існує значна ймовірність того, що очевидці посягання ще не покинули межі місця події.

Статична стадія огляду передбачає огляд без порушення обстановки, окремих слідів і речових доказів. Слідчий пересувається місцем події, зосереджуючи свою увагу на розташуванні окремих об'єктів огляду з метою вибору тих з них, які, за його припущенням, можуть мати відношення до події злочину [2, с. 280].

Перелік об'єктів, що відмічаються слідчим в ході статичної стадії огляду, у значній мірі зумовлюється специфікою злочинного посягання, що розслідується. Зокрема, притаманним саме для категорії злочинів, що вивчається, є спосіб приховання злочину, пов'язаний із приховуванням або знищенням злочинцем знарядь та результатів здійснення професійної журналістської діяльності. За результатами проведеного нами опитування журналістів, під час здійснення професійної журналістської діяльності 67,1 % опитаних мають при собі записник або інші нотатки, 63 % — фото чи відео камеру, 60,3 % — мобільний телефон в якості знаряддя здійснення професійної журналістської діяльності, 45,2 % — диктофон або інший аудіо-записуючий пристрій. Отже, при огляді місця події посягання на життя або здоров'я журналіста доцільно приділити окрему увагу відшукуванню таких об'єктів або їх частин.

В ході динамічної стадії детальному вивченню підлягають сліди і речові докази, встановлюється їх місцезнаходження, взаєморозташування стосовно щонайменше двох орієнтирів, форма, розміри, особливості всіх об'єктів, що знаходяться на місці події. Здійснюється вузлова і детальна фотозйомка, об'єкти можуть братися в руки, переміщатися [2, с. 280; 3, с. 424].

Варто звернути увагу на те, що огляд місця нелетального посягання на життя та здоров'я журналіста, та огляд місця вбивства журналіста або його

близького родича чи члена сім'ї мають відмінності. У першому випадку, слідчому з повідомлення про вчинення злочину, найчастіше, вже відомі деякі обставини нападу. Потерпілий може знаходитися на місці події, або у медичному закладі для отримання допомоги. Основними джерелами інформації про подію злочину є матеріальні відображення злочинця та потерпілого, залишені ними на місці події.

Одним з основних тактичних правил і найпершим завданням огляду місця події при заподіянні тілесних ушкоджень є вирішення питання про необхідність надання медичної допомоги потерпілому. Якщо дозволяє стан його здоров'я, огляд доцільно проводити за участю потерпілого. Пояснення останнього щодо механізму події, безпосереднього місця заподіяння ушкоджень, шляхів приходу й відходу злочинця полегшать пошук слідів та інших речових доказів [15, с. 71].

У багатьох випадках, коли посягання на життя та здоров'я журналіста є миттєвою реакцією на здійснення ним своєї професійної діяльності, момент посягання може бути відображений у фото та відео матеріалах, створених потерпілим під час своєї діяльності. Отже, якщо це можливо, доцільно оглянути та дослідити такі документи перед оглядом місця події, або здійснити повторний огляд місця події після дослідження названих матеріалів, в разі якщо їх дослідженням були встановлені раніше не відомі обставини посягання.

У випадках, коли на місці події виявлено труп, його огляд має здійснюватися одночасно з оглядом місця події. Відповідно до ч. 1 ст. 238 КПК України такий огляд проводиться за обов'язкової участі судово-медичного експерта або лікаря.

Оскільки, тактика огляду трупу вже була неодноразово описана у криміналістичній літературі, зупинимося на особливостях даної слідчої (розшукової) дії в рамках розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів.

Вбивства журналістів, їх членів сім'ї та близьких родичів найчастіше вчиняються в умовах неочевидності та супроводжуються намаганням злочинця приховати сліди злочину. Виходячи з цього, при наявності інформації про те, що вбитий був журналістом, слідчому рекомендується звернути увагу на виявлення негативних обставин, які можуть свідчити про фальсифікацію відображень реального механізму вчинення злочину.

Найхарактернішими ознаками негативних обставин у таких випадках можуть бути: зникнення грошей, прикрас, інших цінностей (інсценування злочину проти власності); наявність слідів переміщення трупа або посмертних ушкоджень тощо. Також слід звернути увагу на такий прояв негативних обставин, як відсутність поряд с трупом знарядь професійної журналістської діяльності, у випадках, коли наявні ознаки, що на них вказують. Наприклад, наявність при трупі сумки із запасною батареєю до відеокамери, за відсутності останньої, може свідчити про те, що сама відеокамера була відібрана злочинцем, та може бути прихованою або знищеною поблизу місця виявлення трупу.

Слід звернути увагу на предмети, які можуть бути відшукані на трупі журналіста або у безпосередній близькості від нього: посвідчення журналіста, портативні аудіо- та відеозаписувальні пристрої, чернетки, зошити, ручки, олівці тощо. Погодимося з думкою науковців про те, що при виявленні та описі у протоколі таких предметів, необхідно вказати назву виявленого предмета, його положення щодо трупа (лежить на передній поверхні черева, затиснений у пальцях лівої кисті тощо), наявність на предметі яких-небудь забруднень. У ході огляду слід дотримуватися обережності, щоб не порушити цілісності таких забруднень і не залишити додаткових, у тому числі й слідів своїх пальців [16, с. 20].

На заключному етапі огляду місця події слідчий за допомогою спеціаліста складає протокол огляду, упакує об'єкти, вилучені з місця події, вживає заходів до збереження об'єктів, що мають доказове значення, які неможливо вилучити з місця події тощо [3, с. 424].

Огляд місця події є однією з найважливіших слідчих (розшукових) дій, що проводяться під час розслідування посягань на життя та здоров'я журналістів. Кожен етап огляду має свої особливості, зумовлені специфікою досліджуваних злочинів. Запропоновані рекомендації покликані сприяти ефективному проведенню практичними працівниками досліджуваної слідчої (розшукової) дії.

Перелік посилань

1. *Чаплинський К. О.* Організаційно-тактичні основи проведення слідчого огляду // Криміналістичний вісник: наук.- практ. зб. / ДНДЕКЦ МВС України; НАВС. Київ. 2011. №1 (15). 218 с.
2. *Шепітько В. Ю., Коновалова В. О., Журавель В. А.* та ін. Криміналістика: підруч. Київ, 2016. 640 с.
3. *Криміналістика:* навч. посіб. Київ, 2011. 504 с.
4. *Берназ В. Д., Бірюков В. В., Волобуєв А. Ф.* та ін. Криміналістика: підруч. / ХНУВС. Харків, 2011. 666 с.
5. *Кофанов А. В., Кобилянський О. Л., Кузьмічов Я. В.* та ін. Криміналістика: питання і відповіді: навч. посіб. Київ, 2011. 280 с.
6. *Лук'янчиков С. Д., Лук'янчиков Б. С.* Слідчий огляд: поняття та види // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 1. С. 264–269.
7. *Алексейчук В. І.* Огляд місця події: тактика і психологія: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2007. 240 с.
8. *Весельський В. К.* Концептуальні основи тактики слідчих дій (слідчий огляд, допит, призначення і проведення судових експертиз) // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2012. № 2(28). С. 151–158.
9. *Сафронов С. О.* Методика розслідування умисного заповідання тяжких і середньої тяжкості тілесних ушкоджень: наук.-практ. посіб. Харків, 2003. 175 с.
10. *Конституція України* // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996, № 30, ст. 141. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/>.
11. *Преамбула* Всеобщей декларации прав человека // Всеобщая декларация прав человека Принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи

- ООН от 10 декабря 1948 года [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
12. *Степанюк Р. Л., Ланта С. П.* Удосконалення організації й тактики огляду місця події в Україні з урахуванням досвіду США // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2016. Вип. № 2. С. 300–307.
 13. *Коваленко В. В.* Актуальні проблеми застосування науково-технічних засобів спеціалістами при провадженні слідчих дій: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Луганськ, 2004. 242 с.
 14. *Інструкція* про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події: затв. нак. МВС України від 03.11.2015 р. № 1339 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>.
 15. *Огляд місця події* при розслідуванні окремих видів злочинів: наук.-практ. посіб. / за ред. Н. І. Клименко. Київ, 2005. 216 с.
 16. *Бачинський В. Т., Кулик О. Ф., Сапка І. Г., Ванчуляк О. Я.* Первинний огляд трупа на місці виявлення: навч.-метод. посіб. Чернівці, 2010. 212 с.

ТАКТИКА ОСМОТРА МЕСТА ПРОИСШЕСТВИЯ ПРИ РАССЛЕДОВАНИИ ПОСЯГАТЕЛЬСТВ НА ЖИЗНЬ И ЗДОРОВЬЕ ЖУРНАЛИСТОВ

А. В. Коваленко

Статья посвящена исследованию тактики проведения осмотра места происшествия при расследовании посягательств на жизнь и здоровье журналистов. Предложены рекомендации по действиям следователя на каждом этапе проведения данного следственного (розыскного) действия. Перечислены объекты, которые могут быть выявлены во время проведения такого осмотра. Рассмотрены особенности осмотра трупа при расследовании посягательств на жизнь и здоровье журналистов.

THE TACTICS OF INSPECTION OF THE CRIME SCENE DURING INVESTIGATION OF INFRINGEMENTS ON LIFE AND HEALTH OF JOURNALISTS

A. Kovalenko

The article is devoted to the study of the tactics of inspection of the crime scene during investigation of infringements on life and health of journalists. Recommendations on the actions of the investigator at each stage of the conduct of the named investigative (search) action are offered. The expediency of using modern technical means, including cartographic services on the Internet, during the preparation for such inspection is substantiated. The author emphasizes the benefits of involving the victim in the inspection of the crime scene, if the state of health of the latter permits.

The investigator is recommended to organize the enclosing of the target territory of inspection with the help of the operational staff and to remove unauthorized persons immediately upon arrival at the place of the event and determining the boundaries of the inspection. In cases where the enclosing of a large area is difficult, it is advisable, through a surface survey, to separate the squares (cells of the accumulation of traces of the crime) and arrange a simultaneous review of such squares by the participants in the investigation team. Attention is drawn to the need to instruct the operational staff to find and interview eyewitnesses simultaneously with interrogation.

The objects that can be found within the inspection of the crime scene during investigation of infringements on life and health of journalists are listed. The peculiarities of the inspection of the corpse are considered. Author determines the negative circumstances, which can testify to the attempts of the perpetrator to conceal the crime by staging.

УДК 343.98

О. І. Жеребко
кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри

*Мелітопольський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету*

МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК

У статті приводяться кримінально-правова і криміналістична характеристики крадіжок чужого майна. Розкриті основні напрямки і зміст діяльності слідчого (слідчо-оперативної) групи на початковому та наступному етапах розслідування таємного викрадення чужого майна, взаємодія в розкритті злочинів та інше.

Відповідно до чинного законодавства України, зокрема ст. 13 Конституції України [1], всі форми власності в Україні користуються рівним захистом. Так, «...усі суб'єкти права власності рівні перед законом».

Відповідальність за злочини проти власності встановлена розділом шостим Кримінального кодексу України [2] з санкцією за конкретний злочин незалежно від того, на яку форму власності було скоєне злочинне посягання. Так, кримінальна відповідальність за крадіжку передбачена ст. 185 КК України.

Дослідженням проблем методики розслідування крадіжок займалися різні науковці, зокрема: В. П. Бахін, І. А. Возгрін, В. К. Гавло, І. Ф. Герасимов, В. Г. Гончаренко, Л. Я. Драпкін, О. Н. Колесниченко, В. О. Конова, Г. А. Кушнір, В. Л. Підпалій, Н. А. Сенчик та ін.

Причини, що призводять до крадіжок: зниження життєвого рівня населення, безробіття, відсутність регулярних виплат заробітної плати на фоні «фінансової кризи», слабкість соціального захисту населення і, як наслідок, зростання частки незаможних елементів, потенційно готових до скоєння злочинів проти власності, процеси приватизації, відсутність коштів, необхідних для забезпечення захисту об'єктів від злочинних посягань тощо.

Практика свідчить, що розкриття крадіжок залежить від ефективності діяльності слідчих підрозділів, зокрема слідчого (слідчо-оперативної групи), на початковому етапі розслідування, вибору найоптимальніших напрямів розшуку злочинців, встановлення каналів збуту викраденого, місць його зберігання тощо.

У криміналістичній літературі визначені причини низької ефективності роботи слідчих підрозділів у розкритті крадіжок. Зокрема, недоліки в орга-